

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БУДІВНИЦТВА І АРХІТЕКТУРИ
Кафедра Філософії

АСПІРАНТИ

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор

з навчально-методичної роботи

_____ /Г.М. Тонкачєєв /

“ _____ ” _____ 2019 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ІСТОРІЯ ФІЛОСОФІЇ ТА ФІЛОСОФСЬКОЇ ДУМКИ»

Програма підготовки аспірантів та здобувачів

Розробники:

Доктор філософських наук, професор Чорноморденко І.В. / _____ /

(прізвище та ініціали, науковий ступінь, звання)

(підпис)

Кандидат філософських наук, професор Мітіна В.О. / _____ /

(прізвище та ініціали, науковий ступінь, звання)

(підпис)

Доктор філософських наук, професор Рижко Л.В. / _____ /

(прізвище та ініціали, науковий ступінь, звання)

(підпис)

Доктор філософських наук, професор Рубанець О.М. / _____ /

(прізвище та ініціали, науковий ступінь, звання)

(підпис)

Кандидат філософських наук, доцент Покотило К.М. / _____ /

(прізвище та ініціали, науковий ступінь, звання)

(підпис)

Кандидат філософських наук, доцент Лакуша Н.М. / _____ /

(прізвище та ініціали, науковий ступінь, звання)

(підпис)

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри Філософії

Протокол № 3 від. “ ___ ” _____ 2019 року

Завідувач кафедри Філософії _____ (Чорноморденко І.В.)

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Схвалено навчально-методичною радою КНУБА

Протокол № 6 від. “26” березня 2019 року

Голова НМР _____ (Тонкачєєв Г.М.)

(підпис)

(прізвище та ініціали)

ВИТЯГ З НАВЧАЛЬНОГО ПЛАНУ 2019-2020 рр.

шифр	Магістр ОПП, ОНП	Форма навчання: денна, вечірня										Форма контролю	Семестр	Відмітка про погодження
	Назва спеціальності (спеціалізації)	Кредити	Обсяг годин [^]					Кількість індивідуальних робіт						
			Всього	Разом	аудиторних			К П	К Р	Р Г	Рє ф.			
					Л	Л р	П з							
	Аспіранти та здобувачі	4.5	135	60	30		30				1	Е	1,2	

Мета та завдання дисципліни

Мета курсу: Метою вивчення курсу філософії, як складової освітньо-наукової програми аспірантури є оволодіння аспірантами загальнонауковими (філософськими) компетентностями системного наукового світогляду, наукової методології і професійної етики, осмисленням гуманістичної ролі вченого в національному і глобалізованому світі, створення ними інтелектуального капіталу, необхідного для розвитку українського суспільства:

КЗ.01 Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями;

КЗ.02 Цінування та повага різноманітності та мультикультурності;

КЗ.03 Усвідомлення рівних можливостей та гендерних проблем;

КЗ.04 Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя;

КЗ.05.Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

КС.01 Здатність забезпечити формування у здобувачів освіти цінностей громадянськості і демократії.

Оволодіння філософією функціонує як особливою науковою системою, яка оперуючи категоріальним апаратом найвищого рівня абстрактності, здатна узагальнювати та формулювати найбільш загальні закони розвитку об'єктивної реальності, визначатися зі змістом та ролями суб'єктивних чинників у творчому науковому і соціокультурному процесах.

Філософія слугує й потужним методологічним джерелом. Тут, з одного боку, філософія є теоретичним обґрунтуванням змісту та характеру функціонування методу, а з іншої філософія є ґрунтовним осмисленням

феномену науки, рефлексією засад наукового дослідження та застосування знання для створення програм соціального розвитку суспільства.

I, найголовніше, філософія постає як духовність. Суть філософії як духовності полягає в створенні і досягненні нею соціальних ідеалів, парадигм особистісного і суспільного прогресу, засад формування креативності в людині.

Програма навчальної дисципліни

Програма навчальної дисципліни

Модуль 1. Філософські та наукові парадигми мислення.

Тема 1. Людина-світ-культура-філософія.

Тема 2. Давній світ та доба європейського середньовіччя.

Тема 3. Доба модерну та постмодерна філософія.

Тема 4. Особливості філософії України.

Модуль 2. Філософія як онтологічна та методологічна основа наукового дослідження.

Тема 5. Проблема буття (онтологія).

Тема 6. Проблема духовного.

Тема 7. Філософія суспільства.

Тема 8. Філософія пізнання.

Модуль 3. Філософські смисли соціально-культурних практик

Тема 9. Філософія науки і техніки.

Тема 10. Філософія екології.

Тема 11. Філософія глобальних проблем сучасності.

Тема 12. Етика вченого.

2. Теми семінарських занять

№	Назва теми	Кількість годин
1.	Тема 1. Філософія в системі культури.	2
2.	Тема 2. Проблеми сучасної світової філософії.	2
3.	Тема 3. Українська філософія: минувшість і сьогодення..	2
4.	Тема 4. Філософська антропологія та аксіологія людського буття.	1

5.	Тема 5. Проблема свідомості у філософії (філософія свідомості).	1
6.	Тема 6. Філософія пізнання.	2
7.	Тема 7. Філософія культури і науки.	2
8.	Тема 8. Соціальна філософія та філософія історії.	1
9.	Тема 9. Філософія глобальних проблем сучасності.	1
10.	Тема 10. Етика вченого.	1
	Разом	30

3. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Опанування лекційним матеріалом	20
2	Підготовка до практичних занять та індивідуальної роботи під керівництвом викладача	20
3	Виконання індивідуального завдання	20
4	Робота з літературою та електронними носіями	15
	Усього годин	75

Індивідуальні завдання.

1. Виконання реферату загальним обсягом один др.арк. на обрану тему з рекомендованого переліку тем (зразок виконання додається).
2. Підготовка наукових повідомлень щодо заданих тем практичних занять, та виступи на практичних заняттях.
3. Підготовка до іспиту.

Методи навчання.

При викладанні дисципліни застосовуються словесні та наочні.

Словесні і наочні використовуються під час лекцій, практичні при проведенні практичних робіт.

Під час проведення лекцій використовуються такі словесні методи як: розповідь, пояснення та наочні методи: ілюстрація, демонстрація.

Перед проведенням практичних робіт викладачем проводяться інструктажі: вступні, поточні, підсумкові.

Під час проведення практичних робіт застосовуються: словесні бесіди: вступні, поточні, репродуктивні (відтворена репродукція як засіб повторення готових зразків або робота за готовими зразками), підсумкові.

Методи контролю

Поточний контроль здійснюється під час проведення занять. Модульний контроль здійснюється під час практичних занять відповідно до планових модульних контролів.

Розподіл балів, які отримують аспіранти

Поточне тестування та самостійна робота					Сума
М1					
М 1	М 2	М 3	Реф.	Семестр. контроль. Екзамен	
10	10	20	20	40	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

12. Рекомендована література

Методичне забезпечення

1. Горський В.С. Історія української філософії : курс лекцій : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / В. С. Горський. – 3-тє вид. – Київ: Наук. думка, 1997. – 285 с.
2. Андрущенко В., Михальченко М. Сучасна соціальна філософія. Видання 2-е, виправлене й доповнене. - К.: Генеза, 1996. - 367 с.
3. Надольний І.Ф., Андрущенко В.П., Бойченко І.В. та ін. Філософія: Навчальний посібник / І.Ф. Надольний, В.П. Андрущенко, І.В. Бойченко, В.П. Розумний та ін.; За ред. І.Ф. Надольного. — К.: Вікар, 1997. — 584 с.

4. Причепій Є.М., Черній А.М., Гвоздецький В.Д., Чекаль Л.А. Філософія : Навч. посіб. для студ. і аспірантів вищ. навч. закл. / Є.М. Причепій, А.М. Черній, В.Д. Гвоздецький, Л.А. Чекаль. - К. : Аграр. наука, 2000. - 504 с.
5. Пекарник А.М. Філософія : підручник для студентів ВНЗ / А.М. Пекарник. – Харків : Едена, 2010. – 479 с.
6. Рубанець О.М. Філософські проблеми наукового пізнання : Навчальний посібник з грифом МОН України. - Суми, Університетська книга, 2013. - 229 с.

Рекомендована література

1. Аристотель. Метафизика. — М.: Институт философии, теологии и истории св. Фомы, 2006. - 232 с.
2. Белл Д. Прихід постіндустріального суспільства [Електронний ресурс] / Деніел Белл. – 2014. – Режим доступу до ресурсу: <http://molotoff.info/advises/29-2009-09-16-18-59-51/5897-d-bell-prihid-postindustrialnogo-suspilstva.html>
3. Бердяев М. Смысл творчества : Опыт оправдания человека / Николай Бердяев. - М. : [б. и.], 1916. - 358 с.
4. Бердяев Н. Человек и машина. (Проблема социологии и метафизики техники) // «Путь». – Май 1933. – № 38. – С. 3-38.
5. Гегель Г.В.Ф. Кто мыслит абстрактно? / «Вопросы философии». - 1956. - № 6. - С. 138-140.
6. Гегель Г.В.Ф. Наука логики. - СПб.: Наука, 1997. - 800 с.
7. Гулыга А.В. Немецкая классическая философия. - М.: Мысль, 1986. – 334 с.
8. Гусев В.І. Вступ до метафізики. Навчальний посібник. – К.: Либідь, 2004. - 488 с.
9. Гусев В.І. Історія західноєвропейської філософії XV-XVII ст. : Курс лекцій. Навчальний посібник для вузів. / В.І. Гусев. – К.: Либідь, 1994. – 251 с.
10. Гадамер Г.-Г. Істина і метод. Т. 1-2. / Том 1: Герменевтика I: Основи філософської герменевтики. — К.: Юніверс, 2000. — 464 с. // Том 2: Герменевтика II: доповнення. — К.: Юніверс, 2000. — 478 с.
11. Декарт. Р. Міркування про метод, щоб правильно спрямувати свій розум і відшукати істину в науках (Пер. з фр. В. Адрушка і С. Гатальської). — Київ: «Тандем», 2001. — 101 с.
12. Етичний кодекс ученого України. Бюлетень ВАК України. - 2011. - № 11. – С.3-8.
13. Єрмоленко А.М. Комунікативна практична філософія : Навчальний посібник. - Київ: Либідь, 2004. - 488 с.
14. Зарубіжна філософія ХХ століття. Под ред. Г.И. Волынки. - К.: Довіра, 1993.— 239 с.
15. Історія філософії України : Підручник. — К. : Либідь, 1994. — 416 с.
16. Історія філософії України. Хрестоматія : Навч. посібник / Упорядники М. Ф. Тарасенко, М. Ю. Русин, А. К. Бичко та ін. — К.: Либідь, 1993. – 560 с.

17. Камю А. Миф о Сизифе // Миф о Сизифе. Бунтующий человек / Альбер Камю. — Минск, 1998. — С. 13-129.
18. Кант І. Критика чистого розуму / Пер. з нім. та приміт. І. Бурковського. — К.: Юніверс, 2000. — 504 с.
19. Кун Т. Структура наукових революцій. — К.: Port-Royal, 2001. - 228 с.
20. Лакуша Н.М. Світ екобезпеки людини: глобалізаційні виклики. Монографія/ Н.М. Лакуша. — К.: Логос, 2016. — 264 с.
21. Огородник І. В., Русин М. Ю. Українська філософія в іменах : Навч. посібник / За ред. М.Ф. Тарасенка. — К., Либідь, 1997. — 328 с.
22. Платон. Держава. - К.: Основи, 2000. - 355 с.
23. Покотило К.М., Таранов С.В. Філософські мандри. (Антологія текстів з історії філософії). - Бровари : ВНЗ „ЕТУ”, 2005. 105 с.
24. Поппер К.Р. Логика и рост научного знания. Избр. работы / Пер. с англ. — М., 1983. - 605 с.
25. Рижко В.А. Концепція як форма наукового знання / В.А.Рижко. — К.: Вища школа, 1995.
26. Рижко В.А. Неоконцептологія : Монографія / В. А. Рижко. - К.: Логос, 2016. - 604 с.
27. Рижко Л.В. Топологія науки / Національна Академія Науки України. Центр досліджень науково-технічного потенціалу та історії науки ім. Г.М. Доброва. — К.: Альфа-М, 2009. — 512 с.
28. Рубанець О.М. Інформаційне суспільство: когнітивний креатив постнекласичних досліджень. — К.: Вид. ПАРАПАН, 2006. — 420 с.
29. Рижко В.А. Постнекласика: філософія, наука, культура: Колективна монографія. - СПб. : Издательский дом «Мирь», 2009. - 397 с.
30. Сковорода Г. Наркис. Розмова про те: пізнай себе // Твори: У 2 т. / Пер. М. Кашуби, В. Шевчука. - К., 1994. - Т. 1. - С. 150–195.
31. Сорокин П. А. Человек. Цивилизация. Общество. — М., Политиздат, 1992. — 543 с.
32. Татаркевич В. Історія філософії: Т.1: Антична і середньовічна філософія / Пер. з пол. А. Шкарб'юка. — Львів: Свічадо, 1997. — 456 с.
33. Татаркевич В. Історія філософії: Т.2: Філософія Нового часу до 1830 року [пер з пол. О. Гірний]. — Львів: Свічадо, 1999. — 352 с.
34. Татаркевич В. Історія філософії: Т.3: Філософія ХІХ століття і новітня / Пер. з пол. — Львів: Свічадо, 1999. - 568 с.
35. Україна: Філософський спадок століть: В 2-х т. / Центр практ. філософії; Редкол.: Ю.Буряк (голова) та ін. — К., 2000. — (Хроніка: Укр. культурол. альманах). Т.1: Вип. 37 – 38. — 804 с. Т.2: Вип. 39 – 40. — 798 с.
36. Фейербах Л. Сущность христианства. — М.: Мысль, 1965. 416 с.
37. Франко І.Я. Наука і її взаємини з працюючими класами // І. Франко; Зібрання творів: у 50-ти т. — Т. 45. Філософські праці. — К.: Наук. думка, 1986. — С. 24–40.
38. Фромм Э. Бегство от свободы / Э. Фромм. — М. : Прогресс, 1990. — 272 с.
39. Хайдеггер М. Что такое метафизика? / Пер. с нем. В.В. Библихина. — 2-е изд. — М.: Академический Проект, 2013. — 288 с.

40. Чижевський Д. Філософія Г. С. Сковороди / Підготовка тексту й передне слово проф. Леоніда Ушкалова. - Харків: Прапор, 2004. - 272 с.
41. Чорноморденко І.В. Проблема існування знання за межами науки: Монографія. - К.: КНУБА, 2005. – 306 с.
42. Чорноморденко І.В. Позанаукові знання і культуротворчий процес: Монографія. - К.: КНУБА, 2010. – 360 с.
43. Шваб К. Четверта промислова революція: як до неї готуватися [Електронний ресурс] / Клаус Шваб. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: <http://nubip.edu.ua/node/23076>.
44. Шелер М. Положение человека в Космосе // Проблема человека в западной философии: — М., 1988. — С. 31—95.
45. Ясперс К. Смысл и назначение истории. - М.: Политиздат, 1991. - 527 с.

Питання до іспиту

1. Києво-Могилянська академія як осередок української та слов'янської культури. Основні філософські ідеї у творчості професорів академії.
2. Гуманізм філософії Відродження та сучасні гуманістичні ідеї.
3. Суперечності та гармонія як філософська проблема. Конфлікти та злагода в історії. Сучасні українські реалії.
4. Основні ідеї філософії Просвітництва (XVII-XVIII ст.). Зародження класичної науки.
5. Суб'єкт, об'єкт та предмет пізнання.
6. Основні теми філософії Давнього Сходу (Індія, Китай) і їх відголосся в сучасній світовій філософії.
7. Софістика. Апорії Зенона Елейського і сучасна наука.
8. Поняття духовного. Матеріальне і духовне в житті людини (основні концепції).
9. Наукове пізнання та його відмінність від буденного, художнього, релігійного та інших способів освоєння дійсності.
10. Простір – час (фізичний, біологічний, соціальний): філософські проблеми (Кант І. «Критика чистого розуму»)..
11. Філософські погляди Сократа і Платона (Платон. «Держава»).
12. Експеримент, модель, теорія: основні концепції.
13. Категорії як шаблі пізнання та форми мислення.
14. Проблема субстанції. Філософський монізм, дуалізм і плюралізм (світоглядний та методологічний аспект).
15. Індивідуальна та масова свідомість. Маніпулювання свідомістю як філософська проблема.
16. Філософські погляди К.Маркса та їх історична доля.

17. Соціальні, психологічні та методологічні проблеми науки класичного періоду.
18. Сучасна цивілізація, її особливості. Проблеми інформаційного суспільства (зокрема в Україні) (Д. Белл «Прихід постіндустріального суспільства»).
19. Категорії рух і розвиток. Ідея еволюціонізму і коеволюціонізму в сучасній науці.
20. Людина і космос в античній філософії. Мілетська школа. Ідея космізму в філософії ХХ-го століття (ідеї ноосфери В.І.Вернадського).
21. Проблема конкретного і абстрактного мислення. (Гегель. «Хто мислить абстрактно?»). Різновиди раціоналізму та емпіризму.
22. Позитивістська філософія. Основні проблеми і етапи розвитку. Значення для розвитку науки.
23. Свідомість. Мова та свідомість: основні концепції.
24. Зародження філософської думки, її культурно-історичні передумови. Предмет філософії та її функції.
25. Вчення І.Канта про пізнання та мораль. (Кант І. «Критика чистого розуму»). Проблема апіоризму та агностицизму.
26. Проблема методу пізнання в філософії Нового часу. (Р.Декарт. «Міркування про метод»). Методологоцентризм і постмодерна філософія.
27. Пізнання як творчість. (Бердяєв М. «Смисл Творчості»).
28. Проблема особистості. Типологія особистості. (Фромм Е. «Втеча від свободи»).
29. Філософські мотиви в творчості Т.Шевченка: ідея соціальної справедливості та національної ідентичності.
30. Категорії закон і хаос: значення в пізнанні та діяльності.
31. Об'єктивна та суб'єктивна основи людської свободи: основні концепції.
32. Культура і цивілізація. (Сорокін П. «Людина. Цивілізація. Суспільство»).
33. Ідея циклічності і поступальності розвитку. «Заперечення заперечення». Гегель. «Наука логіки»).
34. Діалектика Гегеля, її історична доля.
35. Релігійна свідомість, її сучасні філософські проблеми (релігія і наука, релігія і освіта, релігія і влада). Українські реалії.
36. Сенс історії. Єдність та розмаїття світової історії. (Ясперс К. «Сенс та призначення історії»).
37. Українська національна ідея: філософсько-соціальні проблеми.
38. Екзистенціалізм як філософський напрямок. (Камю А. «Міф про Сізіфа»).
39. Філософські погляди Г.Сковороди (Г.Сковороди. «Наркіс») та їх місце в філософській думці України.
40. Філософські погляди Аристотеля (Аристотель. «Метафізика») та їх історичне значення.
41. Категорія розуму і віри в середньовічній філософії та їх відголосся в сучасній філософії. (Аквінський Ф. «Сума теології»).
42. Категорії «мудрість» і «віра» в історії філософії. (Гадамер Г. «Істина і метод»).

43. Сучасні екологічні проблеми. Римський клуб. Основні проблеми виживання людства та глобалістика. (Шелер М. «Становище людини в космосі»).
44. Філософський світогляд. Вічні проблеми філософії. (Гайдеггер М. «Що таке метафізика?»).
45. Філософські погляди Л.Фейєрбаха. (Л.Фейєрбах. «Сутність християнства»).
46. Культура як міра розвитку людини.
47. Істина та її критерії. Проблема істини в постмодерній філософії.
48. Мораль і право. Основні категорії моралі та права.
49. Науковий пошук та соціальна відповідальність вченого (Етичний кодекс вченого України).
50. Причина і наслідок: основні концепції.
51. Особливості інженерного мислення. (Бердяєв М. «Человек и машина», «Дух и машина»).
52. Форми теоретичного пізнання.
53. Проблеми етики вченого класичного і некласичного етапу розвитку науки (внутрішня і зовнішня етика) (Етичний кодекс вченого України)..
54. Основні етапи та принципи розвитку науки (модерн та постмодерн).
55. Детермінізм, індетермінізм, свобода: основні концепції.
56. Форми емпіричного пізнання.
57. Архітектура, технікознавство, людина: філософські проблеми.
58. Методи емпіричного пізнання.
59. Наука як соціальний інститут і когнітивна система (К.Р.Поппер «Логіка наукового дослідження»).
60. Життєтворчість людського буття: колізії ідеалів та практик.
61. Роль географічного середовища в житті людини (еволюція поглядів).
62. Категорії необхідності і випадковості (основні концепції).
63. Якість і кількість. Діалектика кількісних і якісних змін. Міра. Значення для розуміння наукового пізнання та соціальних практик.
64. Демографічний чинник суспільного розвитку. Проблеми в Україні.
65. Сенс життя і ставлення до смерті. Життя як самоцінність (А.Камю «Міф про Сізіфа»).
66. Діалектика як феномен мислення. Діалектика та герменевтичний метод.
67. Методи теоретичного пізнання.
68. Вчений в глобалізованому просторі (Етичний кодекс вченого України).
69. Наука як технонаука. Четверта промислова революція (Клаус Шваб «Четверта промислова революція: як до неї готуватись»).
70. Сучасний прагматичний поворот в філософії.
71. Наукова ідея.
72. Образ і знак в пізнанні.
73. Фундаментальне і прикладне наукове знання.
74. Революції в науці (Томас Кун «Структура наукових революцій»).
75. Факт як гносеологічна категорія.
76. Метафора: роль в науковому пізнанні.

- 77.Методи і методології: їх співвідношення.
- 78.Екологічна свідомість.
- 79.Роль світогляду в науковій творчості.
- 80.Філософські мотиви в творчості Івана Франка: ідея соціальної справедливості і національної ідентичності. (І.Я. Франко «Наука та її взаємини з працюючими касами»)
- 81.Філософія Григорія Сковороди: погляд Д.Чижевського. (Дмитро Чижевський «Філософія Г.С. Сковороди»)
- 82.Проект як філософська проблема.
- 83.Соціальні, психологічні і методологічні проблеми науки некласичного періоду.
- 84.Знаннєве суспільство: соціальні і когнітивні проблеми.
- 85.Логічне і інтуїтивне в науковій творчості.
- 86.Науковий колектив: особливості спілкування.
- 87.Структура наукової теорії.
- 88.Наукові закони: структура і функції.
- 89.Ідеали і норми наукової спільноти (Етичний кодекс вченого України)..
- 90.Моделювання: роль в науковому дослідженні.

Додатки

Додаток 1

ПОЛОЖЕННЯ ПРО РЕФЕРАТ

Написання реферату є обов'язковою складовою філософської підготовки аспірантів та здобувачів.

Аспірант, з добувач самостійно обирає /на кафедрі/ тему з переліку запропонованих і погоджує її з керівником семінарської групи /денна форма навчання/ і з завідувачем кафедри /заочна форма навчання/.

Структура реферату включає:

- 1) титульний лист встановленого зразка;**
- 2) зміст /перелік основних питань/;**
- 3) анотацію українською та англійською мовами /в анотації необхідно коротко /до 500-600 знаків/ викласти основний зміст реферату, зокрема, вказавши:**
 - а) актуальність теми;*
 - б) стан розробки в літературі;*
 - в) значення для філософської культури науковця /онтологічне, гносеологічне, соціокультурне /світоглядне/, праксеологічне, естетичне, етичне тощо//;*
- 4) виклад основного змісту теми, який включає обґрунтування актуальності теми, стану її розробки, формулювання проблеми, основні положення змісту та висновок;**
- 5) список використаної літератури має містити не менше десяти новітніх наукових джерел, які цитуються в рефераті відповідно до існуючих норм цитування.**

Реферат має бути виконаний державною мовою (окрім іноземних громадян) обсягом **1 друкований аркуш /24 сторінки А-4/**, через 1,5 комп'ютерного

інтервалу, кегль 14, Times New Roman.

Додаток до реферату. До реферату додається стислий виклад (2-3 сторінки) філософських питань напрямку наукового дослідження аспіранта чи здобувача (вказується тема дисертації). (*Дивись «Методичні поради до розкриття в рефераті.»*).

Позитивна оцінка реферату є підставою допуску аспіранта чи здобувача до складання кандидатського іспиту.

Оцінка за реферат пропонується рецензентом, але реферат захищається на екзаменаційній комісії і запропонована оцінка може бути змінена екзаменаційною комісією відповідно до якості захисту положень реферату.

Оцінка за реферат вноситься в протокол екзамену і є складовою загальної оцінки екзамену.

Реферат подається на кафедру для рецензування **до 1-го квітня** /весняна сесія/ та **до 15-го вересня** /осіння сесія/ поточного року.

МЕТОДИЧНІ ПОРАДИ

до розкриття в рефераті методологічних та філософських питань дисертаційного дослідження (напряму наукового дослідження).

I. Необхідно в термінах методології та філософії науки описати мету дисертаційного дослідження (напряму наукового дослідження). Наприклад: дослідницькою метою є:

- 1) одержання та аналіз (інтерпретація) нової емпіричної інформації; 2) перевірка певної теоретичної ідеї, гіпотези, концепції; 3) побудова математичної моделі деякого явища;
- 4) теоретичне пояснення певних наукових фактів тощо.

II. Сформулювати проблему, якій присвячується дослідження, окреслити основні віхи розробки цієї проблеми (основні результати) і чим існуючі здобутки у цій галузі зараз не влаштовують наукову практику. Навести аргументи на користь необхідності розв'язання розглядуваної проблеми.

III. Охарактеризувати логіко-концептуальну складову дослідження, в рамках якої воно виконується:

- 1) основні концептуальні засади (ідея, «парадигма», «науково-дослідницька програма», «наукова школа», «наукова традиція», теорія, концепція тощо);
- 2) основний тип дослідження (фундаментальний, прикладний, технічний, технологічний тощо);
- 3) основні наукові методи (спостереження, експеримент, аналіз, синтез).

IV. Визначити типи методології дослідницької теми: класична, некласична, посткласична. Вказати ті прикмети, які найважливіші для дисертаційного дослідження (наприклад, якщо постнекласична методологія, то звернути увагу на її «ідеологію»: нелінійність, стохастичність, незворотність, глобальний еволюціонізм, проблема антропності, самоорганізація, суб'єкт-суб'єктних

комунікацій, герменевтика, компаративістика і т.д.).

V. Вказати на філософські проблеми, що пов'язані з науковою темою (напрямком дослідження):

- теоретико-пізнавальні;
- світоглядні;
- аксеологічні;
- соціокультурні;
- етичні;
- естетичні;
- практичні (прагматичні)

назвати в межах якої філософської традиції (школи) формулюються філософські проблеми, що мають місце у дисертаційному дослідженні (наприклад: позитивізм, прагматизм, екзистенціалізм, структуралізм, герменевтика тощо).

VI. Перелік вищевказаних пунктів порад не є суворо регламентованим, а носить орієнтовний характер.

VII. Рекомендується консультація з науковим керівником дисертаційного дослідження щодо висвітлення в рефераті методологічних проблем.

Приклади оформлення бібліографічного опису літературних джерел, використаної літератури

Характеристика джерела	Приклади оформлення джерела
Монографії (1–3 авт.)	Жерносек І.П. Науково-методична робота в навчальних закладах системи загальної середньої освіти: Монографія. – К., 2000. – 124 с.
- “-	Мороз О.Г., Сластьонін В.О. Підготовка майбутнього вчителя: Навч. посібник. –К., 1997. – 168 с.
(4 авт.)	Методика діагностики відхилень у розумовому розвитку молодших школярів та старших дошкільників /Н.М.Стадненко, Г.Д.Ілляшенко, Л.В.Борщевська, А.Г.Обухівська. – Кам'янець-Подільський.: Абетка, 1998 – 144 с.
Багатотомні видання	Сухомлинський В.О.Вибрані твори: В 5 т. – К.: Рад. Шк., 1976. – Т.1. Проблеми виховання всебічно розвиненої особистості. Духовний світ школяра. Методика виховання колективу.– 653 с.
Збірки наукових праць	Проблеми освіти: Наук.-метод. зб. –К.: ІЗМН, 1998. – 232 с.
Словники	Головащук С.І. Правописний словник. – К.: А.С.К., 1999. – 607 с. Навчальний правописний словник української мови /За ред. Д.Х. Баранника, Д.І.Руденка. –Харків: Ока, 1997. –

Стаття у журналі	416 с. Малашенко В.Д. Коли школа та сім'я діють разом у розвитку творчого потенціалу гімназистів // Педагогіка толерантності. –2000. - № I. – с. 25-27.
Енциклопедія	Енциклопедія українознавства. –К.: Молоде життя, 1996. – Т.4. – 1999 с.
Інтернет-ресурси	Центральний інститут післядипломної педагогічної освіти АПН України: www.cippe.edu-ua.net